# GŁOS POMORSKI

**Nr. 122 — Rok 2.** (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 20 mk.**

**Prenumerata miejscowa:** W ekspedycji mies. **250** mk., kwart. **750** mk. Przedpłata na poczcie miesięcznie **275** mk., kwartalnie **825** mk. — W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów lub zwrotu prenumeraty.

— — — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się — — —

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem. Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe.

Rachunek bieżący: Bank Związku Sp. Zarobk. i Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe: **Gdańsk nr. 2980.**

Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr. 20119.

Miejsce płatności i wykonania: Grudziądz.

**Ogłoszenia:** Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 25 mk., w dziale reklamowym na stronie I 3-łamowej przed tekstem 170, wśród tekstu 200, za tekstem 150, dla zagranicy z wyjątkiem W. M. Gdańska i Niemiec 200% nadwyżki w markach polskich lub ich wartości walutowej. Dla W. M. Gdańska: wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łam. 2 mk. niem., w dziale reklamowym na stronie I 3-łam. przed tekstem 12 mk. niem., wśród tekstu 15 mk. niem., za tekstem 10 mk. niem., dla Niemiec 50% nadwyżki. Za tłomaczenie 20%. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialności za termin umieszczenia ogłoszenia. Rachunki są płatne w 8 dniach; po upływie tego terminu dolicza się 5% ponad skonto bankowe.

Redakcja i Administracja: Grobłowa 27/29. | **GRUDZIĄDZ,** wtorek, dnia 23-go maja 1922 | Telefon Nr. **50** i **51.**

# Echa paplaniny genueńskiej.

**Paryż. (A. P.)** Cała prasa francuska i włoska z soboty rana omawia zajście na ostatniem piątkowem posiedzeniu w Genui, spowodowane napastującą Polskę mową premjera litewskiego. Pisma francuskie bez różnicy poglądów i kierunku politycznego wyrażają swe oburzenie z powodu używanego przez delegata litewskiego tonu i wyrażaja wielkie zadowolenie, że Facta zdobył się na tyle energji, ażeby odebrać zohydzającemu Polskę Litwinowi głos.

**Berlin. (AP.)** Prezydent litewskiej delegacji Galvanauskas doręczył przed samym wyjazdem Szancerowi oraz wszystkim innym szefom delegacji wielkich mocarstw protest przeciwko nierozpatrywaniu kwestji wileńskiej w Genui i przeciwko odebraniu mu głosu na ostatniem posiedzeniu. Glavanauskas zanacza w swoim proteście, że przekazanie sprawy litewskiej Lidze Narodów spowodował Lloyd George, który posiada co do Litwy zupełnie fałszywe informacje.

### ROZMOWA Z MINISTREM SKIRMUNTEM.

**Roterdam. (AW.)** Tutejszy dziennik „Rotterdamsche Courant" zamieścił wywiad swego korespondenta genueńskiego z ministrem Skirmuntem na temat wyników konferencji genueńskiej. Wywiad ten wywołał wrażenie w opinji i prasie holenderskiej, która wyraża się o ministrze Skirmuncie, jak o najrealniejszym mężu stanu Europy wschodniej.

### MINISTER SKIRMUNT WE WIEDNIU.

**Wiedeń. (PAT.)** Przyjazd ministra Skirmunta do Wiednia zapowiedziano na poniedziałek rano.. Do Warszawy przyjedzie minister w środę rano.

**Wiedeń. (PAT.)** „Wiener Allgemeine Zeitung" pisze, że wiedeńskie koła polityczne z wielkiem zadowoleniem oczekują przyjazdu ministra Skirmunta, spodziewając się, iż pobyt ministra w Wiedniu okaże się korzystnym dla obu krajów.

### WYNURZENIA RATHENAU'A.

**Paryż. (PAT.-Wolff).** „Petit Parisien" ogłasza wynurzenia, uczynione przez Rathenau'a w Genui, który, między innemi, powiedział, że już z głosów prasy niemieckiej wynika, że Niemcy przyjęły zarówno warunki terytorjalne jak i finansowe traktatu pokojowego i **najmniej myślą o tem, aby odłączyć od Polski Poznańskie a Alzację i Lotaryngję od Francji.** Należałoby, więc przyjąć układ zawarty przez Niemcy w Rapallo, bo on gwarantuje pokój w Europie.

(Co do Pomorza p. Rathenau nic nie powiedział.)

### LLOYD GEORGE WIERZY W BOLSZEWIKÓW.

**Londyn. (PAT.-Havas.)** Lloyd George oświadczył, że niewątpliwie olbrzymia większość Francuzów pragnie pokoju. Wszyscy Francuzi, których spotkał dali mu to zapewnienie. Lloyd George nadmienia również, że jest przekonany, iż bolszewicy pragną pokoju, napotykając jednak na trudności ze strony fanatycznych ekstremistów. Mimo to premjer sądzi, że instynkt samozachowawczy pozwoli Rosjanom przezwyciężyć rozkładowe siły.

# Rewolucja w Bułgarji.

**Belgrad. (Tel. własn.)** Cała prasa tutejsza zamieszcza telegramy z Sofji, wedle których w Bułgarji wybuchła 20 maja rewolucja. Komuniści i zwolennicy prezydenta ministrów Stambolójskiego proklamowali rewolucję. **Prezydent ministrów nie powrócił jeszcze z Genui. Król Borys uciekł do Warny.**

Wedle „Prawdy" w całej Bułgarji wybuchła wojna domowa. Wszędzie powiewają czerwone chorągwie.

Poselstwo bułgarskie w Belgradzie nie ma żadnych wiadomości z kraju.

**Wiedeń. (PAT.)** „Neue Freie Presse", donosi o wielkich rozruchach, które wybuchły w Bułgarji. Komuniści i zwolennicy Stambolijskiego, proklamować mieli republikę. Król Borys uciekł do Warny. — Wiadomości jakie dziennik otrzymał z Zagrzebia, opiewają, że zamach komunistyczny został udaremniony. Przerwaną między Sofją a Belgradem komunikację przywrócono.

# „Walka przeciw bestji polskiej".

**Katowice. (AW.)** Wychodzący w Berlinie organ monarchistów „Volk und Wehr" podaje sprawozdanie z zebrania w związku b. członków Grenzschutzu wschodniego. Na zebraniu tem postanowiono, że związek będzie posiadać chorągiew z czarnym krzyżem krzyżackim na białem polu. Rogi chorągwi mają zdobić orły: pruski, poznański, wschodnio-pruski i śląski. Hasłem, które ma prowadzić do czynu ten związek, jest: „walka przeciw bestji polskiej".

### SPRAWY GÓRNOŚLĄSKIE.

**Katowice, (PAT.)** Z powodu procesu opolskiego pisze „Sztandar Polski": Proces, który we wtorek, środę i czwartek toczył się przed sądem koalicyjnym w Opolu, wykazał raz przynajmniej urzędowo, że na G. Śląsku istnieją bojówki niemieckie, organizacje popierane przez społeczeństwo i władze niemieckie. Stwierdzono niezbicie, że istnieją organizacje mordercze, które posiadają swoje własne biura, skąd wychodzą odpowiednie rozkazy. Rozprawa opolska wyjaśniła wiele rzeczy, ale nie przyczyniła się bynajmniej do stłumienia morderczego ruchu.

**Katowice, (PAT).** Niemiecka partja nacjonalistyczno-monarchistyczna rozpoczęła agitację przeciwko autonomji dla niemieckiej części G. Śląska, tworząc dla prowadzenia tej agitacji specjalną instytucję pod tytułem „towarzystwo dla uświadamiania w sprawie autonomji". Praca powyższego towarzystwa zmierza do wykazania, że autonomja dla niemieckiej części G. Śląska jest niepotrzebna i że odrębna administracja kosztowałaby G. Śląsk o wiele więcej, niż dotychczasowy związek z Prusami. Centrala propagandy przeciwko autonomji znajduje się w Nissie, która należy do prowincji górnośląskiej, jednakże poza obszarem plebiscytowym. Według zdania kół kompetentnych Niemcy nie dopuszczą do wprowadzenia autonomji na G. Śląsku i będą się starali agitacją i terorem odstraszyć ludność polską od udziału w plebiscycie na rzecz autonomji, który ma się odbyć do 6 miesięcy po przejęciu G. Śląska przez Niemcy. Bandy orgeschowców już dziś straszą ludność polską nowymi gwałtami na wypadek, gdyby głosowała za autonomją.

**Berlin, (PAT)** Pełnomocnik rządu niemieckiego do rokowań polsko-niemieckich w Genewie minister Schiffer złożył w sobotę w komisji spraw zagranicznych Reichstagu sprawozdanie z przebiegu i wyniku rokowań z delegacją rządu polskiego. Umowa zawarta z delegatami polskimi prawdopodobnie we czwartek mimo święta rozpatrywana będzie w komisji spraw zagranicznych.

### WYJAZD NACZELNIKA PAŃSTWA DO RUMUNJI.

**Warszawa. (Tel. własn.)** W warszawskich kołach dyplomatycznych żywo komentowany jest wyjazd Naczelnika Państwa do Rumunji. Wyjazd ma nastąpić dnia 6 czerwca. Wraz z Naczelnikiem Państwa wyjadą do Bukaresztu min. Skirmunt, pp. Przezdziecki i A. Ładoś. Pobyt Naczelnika Państwa w Bukareszcie potrwa około czterech dni.

W politycznych kołach Warszawy przypuszczają, że wyjazd ten ma za zadanie przypieczętowanie przyjacielskich stosunków, jakie panują między Polską i Rumunją, oraz porozumienie się w szeregu spraw z Małą Ententą.

### ODZNACZENIE POLSKIE DLA KRÓLOWEJ BELGIJSKIEJ I NASTĘPCY TRONU.

**Bruksela. (PAT-Havas.)** Poseł Sobański w asystencji attaché wojskowego majora Becka wręczył w pałacu Królewskim Królowej Elżbiecie i następcy tronu księciu Brabantu oznaki Krzyża Walecznych. Po uroczystym akcie wręczenia nastąpiła dłuższa rozmowa, w czasie której królowa i następca tronu dziękowali za odznaczenie będące wyrazem ścisłej łączności duchowej i uczuciowej między armją polską i belgijską.

### STOSUNKI W IRLANDJI.

**Dublin. (PAT-Havas.)** Między Collinsem a De Valerą stanął układ. Parlament zwołany zostanie niezwłocznie. Niezależnie od tego jednak akty terroru dokonywane są w dalszym ciągu. W Ulsterze sinfeiniści zdemolowali koszary oraz zniszczyli tor kolejowy pod miastem. Pałac lorda Oneil'a został doszczętnie splądrowany. W Belfaście było 5 zabitych i 14 rannych.

**Dublin. (PAT-Havas.)** Prezydent parlamentu oświadczył, że Collins i de Valera porozumiali się w sprawie utworzenia koalicyjnego rządu irlandzkiego.

# Z ostatniej chwili.

### Z KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO.

**Kraków, (PAT)** Związek ewangelickiego zboru krakowskiego na zgromadzeniu odbytem w dn. 21 bm. uchwalił przeważającą większością głosów przyłączyć się do konsystorza augsburskiego w Warszawie.

### AMERYKA O NARADZIE W HADZE.

**Paryż. (Polp.)** Prasa amerykańska krytykuje ostro nadal projekt zwołania narady w Hadze. **Amerykanie** nie widzą powodów, dla których wyniki w **Hadze miały**by być inne, niż w Genui. Przeciwnie, **wobec zbiorów** jesiennych bolszewicy wykażą jeszcze mniej ustępliwości, natomiast przesilenie przemysłowe Zachodniej Europy powiększy się.

### PRZECIW LLOYD GEORGE'OWI.

**Londyn, (PAT-HAVAS).** Na konferencji narodowych liberałów przemawiał Asquith przed audytorjum liczącym mniej więcej 3 000 osób, krytykując ostro politykę L. George'a na konferencji w Genui.

### PRZECIWKO KOBIETOM W PARLAMENCIE.

**Londyn, (PAT.)** — Izba posłów powzięła w dniu 19 bm. uchwałę, odmawiającą kobietom prawa zasiadania w tejże izbie.

### NOWY GABINET GRECKI.

**Ateny, (PAT-HAVAS)** Utworzono tu gabinet koalicyjny w którym prezydentem ministrów został Protopapadakis, a ministrem spraw zagranicznych Balsazzi.

### B. CESARZOWA ZYTA W HISZPANJI.

**Funchal, (PAT.)** — Była cesarzowa Zyta wraz z rodziną opuściła Maderę, udając się do Hiszpanji.

### KATASTROFA NA MORZU.

**Breszt, (PAT-RADJO).** Angielski parowiec „Egipt" idący do Indji zderzył się z francuskim parowcem „Seine". Zdołano uratować wiele osób. Parowiec francuski przywiózł uratowanych do Bresztu. Podobno utonęło **95** osób, dotąd wydobyto **22** osoby.

### GIEŁDA WARSZAWSKA

**Warszawa, 22. 5. (AW.)** Dolary 4095—4120, franki belg. 341, korony czeskie 80, mk. niem. 13,35. **Dewizy:** Belgja 342, Berlin 13,30—13,50, Gdańsk 13,30 do 13,40½, Londyn 18300—18375, Nowy Jork 4135—4105, Paryż 375—376, Praga 78¾, Wiedeń 42½—42, Włochy 212¾—212¼, Holandja 1610.

### GIEŁDA POZNAŃSKA.

**Poznań, 22. 5. (AW.)** Urzędowe notowania: marki niem. 13,40. Obrotów dokonano 1 225 000 mk. niem. — Poznański Bank Ziemian IV 285; Bank Związku Spółek Zarobkowych I—IX 220 — 230. Barcikowski 210 — 220; Browary Krotoszyn 1 100 — 1 022; Centrala Skór 285; Hartwig Kantorowicz 570; Hurtownia Drogeryjna 155; Herzfeld Victorius 390; Juno 325; Lubań 3 200 — 3 300; dr. Roman May 750 — 790; Orient 200; Sarmatia I 490, II 431; Cyt 185; Wagon Ostrowo 220 — 215; Wytwórnia Chemiczna I — II 235 — 230.

# Przed naradami w Hadze.

Nadzieje Lloyd George'a, że Stany - Zjednoczone wezmą udział w konferencji rzeczoznawców, mającej się odbyć w Hadze, jako dalszy ciąg zjazdu genueńskiego, nie ziszczą się. Będzie to olbrzymim ciosem, zadanym wszechwładnemu, zda się, premjerowi, będzie to kompletnem zdyskredytowaniem jego myśli politycznej, która jeno dzięki wyjątkowym warunkom zyskała sobie pewne prawa obywatelstwa wśród chaosu prób uzdrowienia stosunków powojennych, co więcej, zdołała nawet zająć wyjątkowe i uprzywilejowane stanowisko, absorbując sobą przez dłuższy czas umysły europejskich polityków.

Warunki obecne sprzyjały temu; coraz widoczniej zarysowywujący się rozłam między dawnymi sojusznikami z czasu wojny, konieczność unormowania sąsiedzkich stosunków między Rosją a krajami, będącymi z nią w bezpośredniej styczności, dotkliwy zastój w ruchu przemysłowym, spowodowany utraceniem rynków zbytu w Rosji — wszystko to wpłynęło na to, iż abstrakcyjnę pomysły Lloyd George'a uznawano za rzeczy realne i uchwycono się ich kurczowo.

Coprawda, niektóre z rządów pesymistycznie zapatrywały się w duchu na możność zrealizowania projektów, mających wskrzesić zmarłą Rosję, lecz, nie mogąc się przeciwstawić ogólnemu prądowi nadziei w Europie, musiały udawać, iż przyjmują fantazje londyńskie za dobrą monetę i brać udział w „maskowym balu", jakim bezwątpienia był zjazd genueński.

Jedni tańczyli na nim pod wpływem siły suggestyjnej Lloyd George'a — drudzy z konieczności.

Jedne tylko Stany Zjednoczone nie podlegały suggestji i nic nie zmuszało je do poważnego traktowania zagadnienia, opartego na nierealnych podstawach i fałszywych interpretacjach posiadanych przez rządy Europy danych.

Nic nie zdołało je zawrócić z obranej przez się drogi, ni nęcące propozycje i obietnice, jakiemi tak obficie szafował angielski premjer, ni też niedwuznaczne jego aluzje co do spóźniania się przy realizowaniu korzyści, które miały przynieść jego projekty, (Odmowa rządu waszyngtońskiego co do wysłania swych oficjalnych przedstawicieli na konferencję genueńską boleśnie dotknęła projektodawcę jej, lecz pocieszał on i siebie i innych zapewnieniami, iż dodatnie rezultaty konferencji wpłyną bezwątpienia na zmianę poglądów Stanów Zjednoczonych i zwiększą ich nieustępliwe stanowisko.

Możliwem jest, iż w razie dodatnich wyników konferencji Stany Zjednoczone, chcąc nie chcąc, musiałyby wziąć udział w imprezie wszechświatowej odbudowy Rosji, gdyż zbyt poważne kapitały w południowej jej części, a mianowicie na Kaukazie pochłonęły przedsiębiorstwa naftowe, prowadzone przez trusty amerykańskie.

Trusty te — to potęga w swoim rodzaju i kto wie, czy pod presją ich rząd waszyngtoński nie poszedłby na ustępstwa i nie uznał, choć z niechęcią, obecnych stosunków w Rosji.

Lecz konferencja w Genui dodatnich wyników nie dała; żaden z tak szumnie reklamowanych projektów Lloyd George'a nie doszedł do skutku, dzieło sanacji gospodarczego położenia Europy nie posunęło się ni na krok; pokój europejski nie został dostatecznie zagwarantowany; współżycie z Rosją przedstawia się więcej niż problematycznie.

Natomiast konferencja ta wykazała jedno, a mianowicie to, iż — tak Sowiety, jak również i Niemcy nie zrezygnowały z myśli zmiany stosunków europejskich za pomocą siły brutalnej, czyli, że zamiast idei pangermanizmu, jaką zwalczać musiała tak niedawno i Ameryka, zarysowała się na horyzoncie idea odwetu i zniszczenia — sojusz niemiecko-rosyjski. Prócz tego stanowisko i postępowanie delegatów sowieckich na konferencji było tego rodzaju, iż wpoić musiało w każdego, krytycznie zapatrującego się na rzeczy, przekonanie, że Sowiety prowadzą podwójną grę i na serjo nie myślą o żadnem dotrzymaniu przedkładanych im warunków, że poważne ich traktowanie nie prowadzi do celu, a raczej odczuwa ten cel w nieskończoność.

To też rząd waszyngtoński odpowiedział odmownie na propozycję wzięcia udziału w obradach rzeczoznawców w Hadze, motywując odmowę niemożliwością zawierania jakichkolwiek bądź paktów z rządem bolszewickim, depczącym elementarne prawa cywilizacji.

Odmowa ta Stanów Zjednoczonych, pominąwszy już, że zadała cios tak Lloyd George'owi, jak i bolszewikom, stawiając tych ostatnich jak gdyby poza nawias cywilizacji, wytworzyła atmosferę nieufności do rezultatów narad haskich, tak, iż obecnie nikt je na serjo nie bierze i miejsce nadziei zajęło zniechęcenie, które opanowało mężów stanu Europy. Do tego dołączy się wkrótce i zniechęcenie ogólne skoro parlamenty europejskie dowiedzą się z ust uczestników konferencji o jej kompletnem fiasku. Narady w Hadze rozpoczną się w atmosferze niezbyt przychylnej dla produkcyjnej pracy dlatego wyniki ich będą bliźniaczo podobne do rezultatów genueńskich.

Dzieło, rozpoczynane bez wiary w jego powodzenie, nigdy nie zostanie urzeczywistnione. A. R.

# Walka o dwie teorje.

W roku 1919 Sejm wezwał Ministerstwo Skarbu do przedstawienia ustawy o monopolu tytoniowym. Kilkakrotnie odkładano tę sprawę, aż wreszcie w dniu 18 bież m. weszła ona na porządek dzienny obrad sejmowych.

Nie podlegało wątpliwości, że sprawa monopolu tytoniowego wywoła na arenie sejmowej dość namiętną walkę, lecz nie przypuszczano, że dyskusja toczyć się będzie we formie karczemnej, ubliżającej w najwyższym stopniu powadze Sejmu.

Nieuchwytna gawędź „poważnych" polityków z pod znaku monopolu tytoniowego bezustannie twierdzi, że żydowscy fabrykanci tytoniowi przekupili przeciwników monopolu, dając jeden miljard marek na ‚urobienie opinji".

Kto otrzymał miljard marek?

Nie Perlowie, Diamandzi, Okonie i Pieprzyduftowie, tylko... ks. Adamski, Dmowski, arcybiskup Teodorowicz itd.!

Poseł Diamand z trybuny sejmowej przyznał otwarcie: „ gdybym wiedział, tobym powiedział." Ale to było w prasie. Lecz zwolennicy monopolu choć mniej wiedzą od samych leaderów — mówili to choć nie z trybuny.

W tej argumentacji leży pewien system. Terorem przekonać chciano tych posłów lewicowych (jak np. część posłów N. P. R. i innych stronnictw), którzy uważają monopol za szkodliwy dla państwa

Słusznie pisze „Rzeczpospolita", że tylko u nas, niestety, mogą się dziać rzeczy tak śmieszne i tragiczne zarazem, jak to właśnie, co z monopolem tytoniowym.

Wydawałoby się na zdrowy rozum, że sprawa ma charakter ściśle gospodarczo-skarbowy i że dyskusja na temat, czy wprowadzenie monopolu tytoniowego nie będzie poważnym ciosem dla naszego gospodarstwa społecznego i czy Skarb Państwa poważnie na tym nie ucierpi, powinnaby się toczyć w płaszczyźnie ściśle fachowej, niemal naukowej. Nie. Zrobiono u nas z monopolu tytoniowego bombę polityczną pierwszej klasy, wytworzono dokoła tej sprawy atmosferę duszną gołosłownych podejrzeń i oskarżeń.

Zamiast rzucać konkretne dane i fakty na szalę, usiłuje się zakrzyczeć Sejm i w sposób nikczemny okłamać opinję publiczną, że opozycja przeciwko monopolowi tytoniowemu tłomaczy się „pieniędzmy kilkunastu miljarderów tytoniowych".

Gdy poseł ks. Adamski z Klubu Chrześcijańskiej Demokracji wszedł na trybunę sejmową, rozpoczął się koncert „bohaterów spluwaczkowych". Lecz po 5-ciu minutowej przerwie wygłosił ks. Adamski swą mowę.

Wywodów ks. Adamskiego, opartych na głębokiej nauce i długoletniej praktyce na niwie stworzenia narodowego (nie żydowskiego!!) handlu i przemysłu przytaczać nie będziemy, albowiem umieścimy dosłowne przemówienie w jednym z najbliższych numerów.

Cała walka toczy się o to, czy zaprowadzić państwowy system gospodarki, (chociaż w początkach) jak w bolszewji rosyjskiej, czy też gospodarki inicjatywy prywatnej. Rosja bolszewicka dała nam niezbite dowody, że teorja gospodarki państwowej (socjalizacja) jest utopią i tylko narzędziem międzynarodowego kapitału żydowskiego. B.

## *Tydzień Czerwonego Krzyża 21-28 b. m.*

***Polacy miłujcie Ojczyznę i werbujcie członków dla Czerwonego Krzyża!***

# „Dziad o chlebie — baba o fijołkach."

Pewien młodzieniec z „Gazety Grudziądzkiej" chwali się publicznie (i to nas zniewala do zabrania głosu) jakoby miał nam dać pożądną odprawę na naszą notatkę zamieszczoną na str. 2 numeru 119 „Głosu Pomorskiego", traktującą o naiwności „Gazety Grudziądzkiej". Celem wyprowadzenia owego młodzieńca z błędnego o sobie mniemania przedrukowujemy po raz drugi naszą notakę i rzekomą odpowiedź (?) na nią jaką znajdujemy w 58 nrze. „Gazety Grudziądzkiej":

Pisaliśmy:

„Gazeta Grudziądzka" zdnia 18 bm., zamieszczając sprostowanie nadesłane przez ks. prob. Drosta z Prątnicy zaopatrzyła je następującym komentarzem:

> „Sprostowanie, które umieściliśmy, ograniczamy tylko do meritum sprawy, uważając za właściwe ująć je w ramy kulturalne — a nie w brzmieniu nam nadesłanym. Może przykro jest przypominać, że jeśli ktoś się czuje obrażonym forma jakiego artykułu, **to przedewszystkiem winien unikać posługiwania się tym samym rodzajem broni**, i to w stopniu spotęgowanym"

Innemi słowy: „Gazeta Grudziądzka", urzędowy organ P. S. L. „Piast" szczerze przyznaje, że posługuje się **niekulturalnym** rodzajem broni w swych artykułach polemicznych.

Zaiste rozbrajająca naiwność!

Na co „Gazeta Grudziądzka" odpowiada:

„Takie coś."

Pistolet chadecki, organ chrześcijańskiej demokracji, wychodzący pod krzykliwym nagłówkiem: „Głos Pomorski", po niefortunnych uwagach o znaczeniu słowa „anonim" rozpoczyna drugą kollekcję popularnych wykładów o sztuce wyciągania naiwnych wniosków z dopisków „Gaz. Grudz."

Jeśli pisaliśmy, że forma, którą użyliśmy, dotknęła w czemkolwiek kogokolwiek, to nie racja w odpowiedzi przysyłać sprostowanie w tej samej formie. Chyba po chrześcijańsku, nie ząb za ząb.

Jednak sprostowanie daleko wysunęło się poza normy, które chrześcijanizm potępia, bowiem było oddaniem za jeden ząb całym garniturem zębów.

Forma sprostowania w autentycznym **brzmieniu** sięgała szczytów prostactwa. Zapewne: **minięcie się** z prawdą — jest to określnik delikatny, **kłamstwo** — mocniejszy, ale jaki stopień zabarwienia ma **wyraz** — oszczerstwo, którem nas potraktował dotknięty **ks.** Drost?

Proszę porównać siłę wyrazów: **kłamstwo** — przez nas użyte, a wyraz oszczerstwo **w brzmieniu** sprostowania! — Czy nie jest to spotęgowana **forma** tej formy, którą użyła „Gaz. Grudz." — Stąd **wniosek:** A jaką bronią walczą chadecy? Czy znany **jest Red.** „Głosu Pom." bandycki terror zmobilizowanych **sił** endo-chadeckich w Poznaniu?

Dlatego naiwność jak i kij o dwu końcach, tym śmiesznym końcem zahacza o „Głos Pomorski".

Zaiste rozbrajająca naiwność, a zarazem i coś więcej, „takie coś", co pozostaje tylko domyślnikiem.

* * *

Próbę **nawiązania związku logicznego** między zasadniczą treścią naszej notatki a odpowiedzią (?) „Gazety Grudziądzkiej" pozostawiamy Szan Czytelnikom.

Zestawienie naszej notatki i odpowiedzi (?) „Gaz. Grudz." jest jaskrawym przykładem na przysłowie:

„Dziad o chlebie — baba o fijołkach".

# Z Izby Przemysłowo-Handlowej Grudziądzko-Starogardzkiej.

Z dniem 31 marca rb. nastąpiło przejęcie agend górniczych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu. We wszystkich odnośnych sprawach należy się zwracać do Głównej Dyrekcji Zakładów Górniczych i Hutniczych w Warszawie, ul. Elektoralna 2.

Na skutek starań naszej Izby Ministerstwo Przemysłu i Handlu powołało na członka Komitetu Celnego z prawem głosu p. Janusza Czarlińskiego, dyrektora Twa. Akc. „Unja" Zjednoczone Fabryki Maszyn w Grudziądzu, a na jego zastępcę p. Syndyka L. K. Fiedlera.

W Warszawie powstała spółka z ogr. poręką pod nazwą „Polskie Wystawy Ruchome", która zamierza urządzić cały szereg wystaw wyrobów przemysłu polskiego jako to: Wystawa pływająca na Wiśle, pociąg wystawowy do Rumunji i na Bałkany, wystawa polska w New Yorku, wystawa polska w Gdańsku itp. Towarzystwo to organizuje wysyłkę artykułów przemysłu polsk. na Wystawę Międzynarodową w Rio de Janeiro. Tymczasowa siedziba Polsk. Wystaw Ruchomych znajduje się w gmachu M. P. i H. Elektoralna 2 pokój nr. 275.

Ukraińska organizacja handlowa „Wukospilka" nabyłaby chetnie w Polsce następujące towary: łódzką i białostocką, manufakturę i galanterję, stolarskie i ciesielskie narzędzia, przybory kancelaryjne, papier do gazet, cukier, skóry i wyroby skórzane wzamian zaś ofiarowuje len, bawełnę, sierść, skóry surowe, tytoń itp. Regulowanie należytości proponuje Wukospilka w następujący sposób przy odbiorze towaru na granicy uiszczą się 25 proc. gotówką z kredytem od 1 do 3 miesięcy, na resztę zaś sumy proponuje jako gwarancję kredytu weksle, gwarancje bankowe, lub duplikaty załadowanych do Polski surowców, lub też przyjmie proponowane przez polskich eksporterów warunki. Wszelkie rachunki prowadzone będą w walucie polskiej.

W Piotrogrodzie została otworzona Izba Handlowa dla północno-zachodniej Rosji, przy niej zorganizowano Wydział wywozu i przywozu i t. zw. Komisję Arbitrażową, która istotą swą odpowiada sądowi handlowemu z postępowaniem uproszczonem. Komisja arbitrażowa udziela też informacji o istniejących w danej chwili w Rosji zwyczajach kupieckich.

Wobec zniżki waluty czechosłowackiej zmniejszył się znacznie wywóz drzewa czechosłowackiego, którego ceny nie wytrzymują konkurencji. W tych warunkach powstają pomyślne szanse dla zbytu drzewa polskiego na tych rynkach, na których dotychczas drzewo czechosłowackie wybijało się na pierwsze miejsce, głównie we Francji, Belgji, Holandji, Włoszech, na Węgrzech i w Niemczech.

W Bratisławie (Czechosłowacja) odbędą się Drugie Targi Wschodnie od 9. do 16 lipca rb. Ostatni termin zgłoszeń do 31 maja rb. Informacji udzieli konsulat Czechosławski, jak również Biuro Targów Bratisława, Pawilon Hawrski.

Konsulat Polski w Kopenhadze zwraca uwagę na to, że dotychczasowy eksport polski do Danii jest niezadawalający. Liczne próby kupiectwa duńskiego nawiązania stosunków handlowych z Polską zostały bez skutku, gdy tymczasem Niemcy oferują różne towary polskie.

Wszystkich bliższych informacji i wyjaśnień udziela Izba Przemysłowo-Handlowa, Grudziądz, Lipowa 31. Do każdego listownego zapytania należy dołączyć opłaconą kopertę na odpowiedź.

# Nauka i szkolnictwo.

**Wykład „O konstytucji Polski współczesnej.**

Wydział Młodych Polek uwiadamia, że w dniach 22 i 29 maja br. na kursach wieczornych o godzinie 6½ odbędzie się wykład **p. prokuratora Wirskiego odnośnie do konstytucji Polski współczesnej.** Niestali słuchacze mogą nabyć karte wstępu przed rozpoczęciem wykładu w gimnazjum matematycz. przy ul. Sienkiewicza nr. 21.

**Zjazd nauczycielstwa w Toruniu.**

Chrześcijańsko-narodowe Stow. nauczycielstwa w Polsce zwołuje na dzień 5 czerwca br. wielki zjazd nauczycielstwa z całej Rzeczypospolitej. Zjazd trwać będzie trzy dni. Program zjazdu jest następujący: 5-go czerwca przywitanie w „Dworze Artusa"; 6-go czerwca: nabożeństwo, wspólne posiedzenie w auli szkoły wydziałowej, zjazd delegatów okręgu pomorskiego, „Balladyna" w Teatrze Narodowym; 7-go czerwca: nabożeństwo, uroczyste posiedzenie w „Dworze Artusa", zwiedzanie miasta i bal Zarządy Kół oddziałów okręg. „Ch. N. Stow. Naucz. w Polsce" zechcą niezwłocznie spisy uczestników wysłać na ręce kol. Senftleben'a, Toruń, ul. Bydgoska 60, zebrać wkładki w sumie 2000 mk. polsk. od osoby i wysłać je na conto Nr. 3845 „Zjazdu Nauczycielskiego do Banku Związku Spółek Zarobkowych", filja w Toruniu. Noclegi bezpłatne w 3 seminarjach i w prywatnych domach, za zapłatą w hotelach. Życzenia co do noclegów i co do obiadu wspólnego teatru należy wyszczególnić w zgłoszeniach. Na dworcach funkcjonują biura informacyjne. Przy sposobności zjazdu odbędą sie następujące wystawy: a) prac ręcznych szkół pomorskich, b) prac szkoły Slojdu Szlenkiera z Warszawy, c) przyrządów i utenzylij szkolnych, d) podręczników szkolnych, e) książek pedagogicznych i naukowych

# Wiadomości bieżące.

**Kalendarz:** Wtorek: Wisława b. i m. Wschód słońca 4,56, zachód 8,58. Wschód księżyca 3.39, zachód 5.15.

**TEATR POMORSKI (Strzelnica):**
**Wtorek: „NÓŻ MOJEJ ŻONY"** — farsa w 3 aktach.

**MUZEUM** otwarte w środy i soboty od godziny 12 do 2, w niedziele i święta od godz. 11 do 2.

**BIBLJOTEKA I CZYTELNIA T. C. L.** otwarta w dni powszednie od godz. 6—8, dla dzieci w środy i soboty od godz. 4—5.

—** **WALNE ZEBRANIE** Związku Kupców Pomorskich. W sobotę odbyło się zebranie walne Związku Kupców Pomorskich w lokalu tegoż Związku.

Na wstępie zagaja prez. p. Marchlewski zebranie w krótk. słowach i oddaje głos p. Krzywińskiemu, który będac z ram. Zw. sekcji tyton. w Warszawie w sprawie monopolu tytoniowego zdał członkom Zw. odpowiednie sprawozdanie. Prez. p. Marchlewski zdał sprawozdanie z posiedzenia Rady kolejowej.

Po sprawozdaniu złożonym przez członków zarządu, przystąpiono do wyboru nowego zarządu.

Prezesem obrano ednogłośnie p. Marchlewskiego, pierwszym zastępcą p. Krzywińskiego, drugim p. Jurka, sekretarzem p. Kunca, skarbnikiem p. Podwojskiego, zast. skarbnika p. dyr. Frelicha, bibliotekarzem p. Wł. Kulerskiego.

—** **III. ZJAZD KATOLICKI W POZNANIU.** III. Zjazd Katolicki odbędzie się 10 — 12 czerwca r. b. w Poznaniu, pod protektoratem J. E. ks. Kardynała-Prymasa.

Udział zgłosiło 14 organizacyj katolickich centralnych z około 250 000 członków.

Hr. Leon Żółtowski: katolik czynu wobec programów politycznych; ks. kanonik Dymek: Pogląd na rozwój organizacyj katolickich w archidiecezjach — gnieźnieńskiej i poznańskiej; dr. L. Posadzy: Literatura i sztuka wobec zagadnień wiecznych; ks. prałat Prądzyński: Konieczne warunki pracy praktycznej i rozwoju naszych organizacyj.

—** **JEDYNY KTO MÓGŁ SOBIE POZWOLIĆ** na punktualne rozpoczęcie przedstawienia w Grudziądzu to „Bosko" nadzwyczaj zręczny magik. Na wczorajszem przedstawieniu wieczorem już o godzinie 7 i pół wieczorem wysprzedane były wszystkie miejsca siedzące. Punktualnie o 8-mej rozpoczęły się produkcje, przy przepełnionej widzami sali, świadcząc wymownie co się Grudziadzanom podoba!

—** **RECENZJE Z OSTATNICH PREMJER** w Tatrze **Pomorskim oraz z koncertu O. K. Z.** z powodu braku miejsca w dzisiejszym numerze zamieścimy jutro.

—** **DZISIAJ ZWIEDZIŁA Zakłady drukarskie „Tow. Akc. Drukarnia Pomorska"** 8 klasa gimnazjum humanistycznego pod przewodnictwem p. prof. Babskiego. Zwiedzających oprowadzał wicedyrektor p. Waligórski — udzielając im fachowych objaśnień.

**Ruch towarzystw.**

—** SOKÓŁ. Zebranie plenarne Sokoła odbędzie się w **środę, dnia 24 maja** o godzinie 8-mej w lokalu p. Dominikowskiego ul. Strzelecka.

Wszyscy członkowie winni się stawić ze względu na bardzo ważne sprawy na porządku dziennym. Czołem!

Prezes.

—** **ZEBRANIE KOMITETU niesienia pomocy Baranowiczom** na miasto Grudziądz odbędzie się w **środę, dnia 24 t. m. o godzinie 4-tej po południu** w ratuszu II, pokój 40, na które niniejszem uprzejmie zapraszam. Przewodniczący.

—** **ZARZĄD KOŁA CHEŁMIŃSKIEGO: Tow. Naucz. Kat. Polak.** prosi uprzejmie Koleżanki i Kolegów o najrychlejsze się zgłoszenia na wielki Zjazd nauczycielski w Toruniu dn. 5, 6 i 7 czerwca b. r. Prosi się podania skierować do rektora p. Strońskiego w Chełmnie i to z dołączeniem **tylko 2 000** marek jako ogólnych kosztów za wspólny obiad, **teatr n. p.**

O liczny udział bardzo się prosi! A więc: Czołem!!!

Zarząd.

# Z Pomorza.

—** **NOWE. (Wspaniała uroczystość Ochotniczej Straży Ogniowej.)** W niedzielę, dnia 21 maja b. r. obchodziła Ochotnicza Straż Ogniowa „Nowe — Pomorze" swoją 45-letnią rocznicę istnienia, z równoczesnem poświęceniem sztandaru i jak się później wykazało 25-letnim jubileuszem swojego kierownika p. Szurzińskiego.

Bardzo dużo Straży Ogniowej z innych miejscowości przybyło na te uroczystości. O godzinie pół do 9-tej poświęcono sztandar w kościele, o 12-tej zwiedzono urządzenia strażackie w Nowem z ćwiczeniami (szkolnemi i atakującemi), pół do 4-tej ruszył wspaniały pochód głównemi ulicami miasta z dwoma orkiestrami na koncert ogrodowy z niespodziankami. Po zabawie ogrodowej nastąpił drugi przemarsz uczestników uroczystości głównemi ulicami miasta, poczem odbyły się tańce do białego rana. Bardzo głębokie wrażenie zrobiło na inne Straże ogólne udekorowanie miasta, jeszcze większą była niespodzianka przy przemarszu przez miasto, gdy obywatelstwo obrzuciło z okien domów Straże kwiatami i wiązankami. Zabrał głos p. dyrektor Straży Ogniowej Grudziądza p. Kaszewski dziękując serdecznie obywatelom miasta Nowego, przedewszystkiem p. burmistrzowi, za oddanie się dla Straży Ogniowej, bo tylko tak może się rozwinąć nasza Ochotnicza Straż Ogniowa dla dobra obywatelstwa i państwa.

—** **KOWALEWO. (Wprowadzenie burmistrza).** W dn. 18 bm. nastąpiło wprowadzenie w urząd pana Kazimierza Küchler'a rodaka wąbrzeskiego na stanowisko burmistrza Kowalewa przez naszego zacnego pana starostę dr. Szczepańskiego.

Akt wprowadzenia był bardzo uroczysty, o godzinie 10 odbyło się solenne nabożeństwo w którym p. Starosta, Magistrat i Rada miejska udział brali, celebrowane przez przewielebnego ks. dziekana Zietarskiego, który w swej przemowie życzył panu burmistrzowi błogosławieństwa Bożego.

Po nabożeństwie odbyło się nadzwyczajne uroczyste posiedzenie Magistratu i Rady miejskiej w sali posiedzeń. Na posiedzenie przybyła rodzina pana Küchlera, urzednicy Magistratu i znaczna ilość obywateli miasta. Zagaił zebranie przewodniczący Rady miejskiej pan Przybyszewski o godzinie 11 stosownem przemówieniem zakończonem prośbą do pana Starosty, aby, jako delegat rządu dokonał urzędowego aktu wprowadzenia, poczem po przemówieniu p. starosty wręczył tenże p. Küchler'owi dokument nominacyjny wystawiony przez Województwo Pomorskie i odebrał od niego przed wizerunkiem Ukrzyżowanego urzędową przysięgę. P. burmistrz, powołując się na swą uroczystą przysięgę obiecał że będzie dla miasta dobrym i sprawiedliwym ojcem i o ile Bóg pozwoli nie zawiedzie w nim położonego zaufania Rady miejskiej której pomocy jednakowoż w tych trudnych zadaniach potrzebuje.

Po nim zabrał ponownie głos przewodniczący Rady miejskiej zachęcając burmistrza do szczerej pracy obiecując mu całe poparcie Rady miejskiej. Po przeczytaniu protokułu solwował przewodniczący zebranie intonując rotę Konop[illegible] którą uczestnicy stojąc odśpiewali.

Po uroczystości urzędowej odbył się raut na sali pana Przybyszewskiego, na którym bawiono się ochoczo aż do późnego wieczoru.

—** **BRODNICA. (Fiasko Witosowców. koresp. z d. 21 5.)** Od kilku dni ruszyło się coś w okolicy Brodnicy. Agitator Piastowców zachecał gospodarzy z całej okolicy na wielkie zebranie, które miało się dziś odbyć w Strzelnicy. Plakaty obwieściły, że przybędzie poseł Wasilewski (świeżo upieczony Pomorzanin) no i p. Kruszewski i inni „wielcy" ludzie do małych rzeczy.

Mimo tej agitacji i szumnej reklamy w Gazecie Grudziądzkiej na 12-tą stawił się jeden ciekawy a po 12-tej zaś 10 ludzi, ale czy chociaż jeden był zwolennikiem P. S. L. — Bóg tylko wie.

Widząc ludziska, że nadarmo przyszli, rozeszli się do domu. Około pół pierwszej przybył nareszcie ktoś tj. p. Kruszewski z Prątnicy ze swoim sztabem, no a gdy się dowiedział że p. Wasilewski nie przybędzie i on ruszył ku dworcowi.

Mówi sie: z wielkiej chmury mały deszcz. Święta to prawda. Z wielkiego krzyku i hałasu nic nie powstało. A wielka szkoda, bo byłaby Brodnica świadkiem, jak to się bronią ci, co frymarczą własnością państwa, ci, co skarb nasz wyzyskali do ostatniej joty; ci, co chłopom coś innego mówią, a co innego czynią.

A może słyszelibyśmy i obronę aktywistów, tych serdecznych przyjaciół Niemiec, którzy Polskę sobie wymarzyli pod Hohenzollernami lub Habsburgami.

Lud pomorski serdecznie dziękuje za tę opiekę i pomoc ze strony Witosa i jego adherentów, bo wie skąd zło i całe nieszczęście na kraj się wali i kto ku temu w lwiej mierze się przyczynił, stąd czuwać będzie by nie okalano naszej chaty sztukami Witosowemi.

Cel chrześcijański i narodowy osiągniemy, gdy w każdej chacie, tak na wsi jak w mieście, będzie Głos Pomorski. Dlatego serdecznie się zwracam do braci po pługu by krzewili Głos Pom. wśród znajomych, by zachęcali do abonamentu i by sami pilnie czytali Głos Pom. Tej rzetelnej pracy szczęść Boże! S.

—** **TCZEW. (Kradzieże w pociągach).** Ledwie jedną szajkę doliniarzy kolejowych przychwycono i wsadzono do ula, to już jakaś inna „działa". W tych dniach pojawiła się taka w pociągach kursujących na przestrzeni Bydgoszcz — Tczew i skradła niejakiej p. Biel Marji 11 dolarów i około 40 000 mk. polsk., paszport amerykański, bilet kolejowy i wszelkie dokumenty; p. Zozowskiemu z Wileńszczyzny skradziono 19 dolarów i różne dokumenty.

—** **KARTUZY. (Budowa szos).** Obecnie odbywają się gorączkowe prace nad budową szosy z Mirachowa do Miechucina. W zeszłym roku wykończono nasyp na przestrzeni dwóch kilometrów, aż do rogatki lasu, w tym zaś roku ma nastąpić wysypanie reszty drogi na przestrzeni 5-kilometrowej. Spodziewać się należy, że nasypowi poświęci się tym razem większą troskliwość, ażeby porównywanie budowy naszych szos z dawniejszemi niemieckiemi nie wypadło na naszą niekorzyść.

Równocześnie buduje się w tamtej okolicy szosę pomiędzy Garcem a Chmielnem, która w tym roku ma być również wykończona.

—** **MŚCISZEWIEC. (Budowa kościoła).** Nasza piękna wioska doczeka się prawdopodobnie w tym roku jeszcze kościoła. Stawia go przeważnie z własnych funduszów ks. Pikarski, dawniejszy pleban w Stężycy, który zwolniony z obowiązków duszpasterskich wskutek choroby, zakupił tu resztówkę majątku i za cel życia swego obrał sobie postawienie świątyni Pańskiej. Ludność miejscowa i okoliczna pomaga mu dzielnie w tych zbożnych usiłowaniach. Pomiędzy innemi złożył również ks. prob. Sadowski z Wygody na ten cel 110 tys. marek. Kościół będzie filją kościoła parafjalnego w Stężycy.

# Z całej Polski.

—** **POZNAŃ. Ze spraw emigracyjnych).** Ministerstwo skarbu wyasygnowało dwumiljardowy fundusz dla międzyministerjalnego komitetu do spraw reemigracji. Jak się dowiadujemy, komitet reemigracyjny w Poznaniu czyni bardzo energiczne starania o przyznanie jemu części tego funduszu i jest uzasadniona nadzieja, że pieniądze otrzyma. Gdy to nastąp komitet reemigracyjny rozpocznie budowę domów dla reemigrantów.

—** **WARSZAWA. (Nieszczęście kolejowe pod Warszawą).** Dnia 15 maja r. b. około godziny 16 zderzył się na szlaku Warszawa — Praga — Pelcowizna pociąg osobowy podmiejski nr. 659, idący z Zagrzebia, z pociągiem próbnym dążącym z Jabłonnej. Powodem zderzenia było fałszywe ustawienie zwrotnicy dla pociągu osobowego. Z podróżnych 2 osoby ciężko ranne, 13 lekko. Personel kolejowy nie poniósł szwanku. Oba parowozy, wagon służbowy i jeden wagon osobowy uległy nieznacznemu uszkodzeniu. Przerwa w ruchu nie nastąpiła. Dochodzenie w toku.

—** **GDAŃSK. (Obchód ku czci Józefa Wybickiego).** Wczoraj wieczorem odbyła się tu staraniem „Sokoła" manifestacja patrjotyczna z okazji rocznicy zgonu generała Józefa Wybickiego, twórcy hymnu narodowego. Prelekcję pod tytułem „Pieśni Legjonów" wygłosił p. Jan Pietrzycki.

# SPORT.

Tow. gimnastyczne „Sokół", które coraz lepiej się rozwija, podaje do publicznej wiadomości, że obecnie zakłada się trzeci oddział piłki nożne.

Lekcje dla oddziałów piłki nożnej odbywają się co środę i piątek wieczorem od godz. 6—8 na boisku w koszarach Jagiełły przy ul. Fiewocra.

Lekcje gimnastyki racjonalnej i sprzętowej odbywają sie we wtorki i czwartki od godz. 8—10 wieczorem w szkole przy ul. Brackiej dla starszych i od 5—7 dla młodzieży męskiej.

Młodzieży polska! otrząśnij się z gnuśności i wyjdź z wygodnych pieleszy, łącz się z naszą drużyną sokolą, hartuj ciało i ducha i gotuj się do czynów wielkich. Siły fizyczne i duchowe są podstawą dobrobytu jednostek i całych narodów — a zatem do czynu!

Zgłoszenia przyjmuje na każdej lekcji naczelnictwo

**„Match footballowy" Reprezentacji drużyny piłki nożnej C. S. P. P. Nr. 2. drużyny Klubu sportowego „Grudziądz (Niemieckiego). Rezultat 2:0 (2:0))**

W ub. środę rozegrany został na boisku 3 p. w. ł. match między Repr. C. S. P. P. Nr. 2, a tutejszym niemieckim klubem sport. Gra miała przebieg żywy i odznaczała się obustronną zaciekłością. W piątej minucie gry ze zręcznego podania pchor. Jurka, strzela pierwszą bramkę ppor. Sowiński dla barw wojskowych. W 7 minut potem, wyborny center ataku partji wojskowej pchor. Bujak z rzutu karnego strzela drugą bramkę. Strzał nie do obrony.

Po tych niepowodzeniach drużyna niemiecka dokłada wszelkich starań, aby wyrównać rezultat. Ambitna gra niemieckiego ataku, który wytwarza cały szereg niebezpiecznych sytuacji pod bramką przeciwnika, rozbija się o świetną obronę rezerwy oraz lewego obrońcy sierż. Pawłowskiego.

Do pauzy rezultat 2:3.

Po przerwie rozpoczyna się gra w tempie coraz szybszym i ostrzejszym. Obie partje wytwarzają pod bramkami przeciwnika szereg niebezpiecznych sytuacji, bronionych dobrze przez obu bramkarzy.

Pod koniec gry, drużyna niemiecka atakuje zaciekle, daje się przy tem wyczuć pewna przewaga niemieckiego ataku. Zwłaszcza środkowa trójka rozumie się dobrze, zręcznie wózkując. Szereg niebezpiecznych sytuacji gwizdek sędziego kończy grę Rezultat 2:0 na korzyść wojskowych.

Zawodom przyglądała się zebrana licznie publiczność, (pomimo pochmurnego dnia), przeważnie ze sfer wojskowych, darząc oklaskami ładniejsze momenty gry. Sędziował por. Jaxa.

**WARSZAWA — GDAŃSK 5:1.**

Gdańsk. (PAT.) Niedzielne zawody piłki nożnej pomiędzy warszawską „Polonją" a gdańskiem towarzystwem gimnastycznem dały wynik 5:1 na korzyść „Polonji".

# Nowości wydawnicze.

⊙ **„Wszechpolski Przegląd Kupiecki"** (organ Związku Tow. Kup. na Pomorze), nadzwyczaj umiejętnie redagowany przez **M. Pacoszyńskiego,** stale się rozwija. Najlepiej świadczy o tem dobór treści ostatniego numeru (8 — 9) w którym znajdujemy: M. P.: Żydzi a handel polski. — Kupiectwo polskie a kooperatywy. — Z Izby Przemysłowo-Handlowej Grudziądzko-Starogardzkiej. — Ofiarność polskiego kupiectwa na cele Związku. — Ujemna strona okien wystawowych. — Handel herbatą. — Opodatkowanie spirytusu i wyrobów wódczanych. — Organizacje kupieckie w innych dzielnicach. — Ocena „Wszechpolskiego Przeglądu Kupieckiego". — M. Pacoszyński: Książkowość nowoczesna. — Z działalności Centrali. — Z Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy. — Podziękowanie. — Z życia Towarzystw. — Wiadomości gospodarcze. — Giełda. — Ogłoszenia.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Za redakcję: Izydor Średzki.

# WAŻNE DLA WSZYSTKICH!

Jesteśmy w możności wysłać każdemu, kto przyśle nam swój obstalunek pocztą za zaliczeniem, materjały najwykwintniejszych gatunków po wyjątkowo tanich cenach:

**3 metry materjału „Angle“** na ubranie męskie lub kostjum damski za 7,800 mk. — „Angle“ jest to materjał w dobrym gatunku, bardzo trwały, efektowny, w piękne drobniutkie krateczki, o wyrobie jedwabno-miękkim, **niezbędny** dla każdego z Panów lub Pań, którzy pragną zaopatrzyć się w wytworne ubranie lub kostjum. Pełna szerokość. Kolor: granatowy, bronzowy, zielony, szary, popielaty, wiśniowy i kowerkot.

Tenże materjał w wyższym gatunku za 3 metry — 8,800, w najwyższym gatunku za 3 metry 9,900 mk.

**3 metry najwykwintniejszego materjału „Imperjał“** za 10,500 mk. „Imperjał wyróżnia się swoim drogim, najwykwintniejszym gatunkiem, wysoką dobrocią, pięknością, niezwykłą trwałością, wygląd swój zachowuje na kilka lat. Wszystkie najmodniejsze kolory, ciemne i jasne, w drobniutkie krateczki, paseczki lub zygzaki.

Tenże materjał w wyższym gatunku za 3 metry 12000 mk., w najwyższym gatunku 14750 mk.



**Podszewki i dodatki do ubrań.**

Do każdego odcinka na ubranie dodajemy — na żądanie zamawiającego — pełny komplet **podszewki** pod marynarkę i kamizelkę, spodnie, do rękawów i t. d. za 2,600, taki sam komplet w lepszym gatunku 3,600 mk., w najlepszym gatunku, angielska satyna 4,600 mk.

**Na płaszcze letnie.** Specjalny wykwintny materjał na letnie męskie lub damskie płaszcze, doskonałej dobroci, w krateczki, paski i zygzaki. We wszystkich żądanych kolorach za 2 i pół metra — 8,500 mk., najwyższy gatunek — 9,500 mk.

**Kupon na spodnie.** Specjalny kupon na spodnie z dobrego i pięknego materjału, czarne tło z modnemi paseczkami, dużego wymiaru za 3,200 mk., na najwyższym gatunku 4,000 mk.

**Sztuczki na damskie bluzki,** półwełniano-jedwabne, bardzo efektowne we wszystkich modnych kolor. za 1,300 mk. i 1,400 mk. Sztuki batystowe najwykwintn. gatunku za 3,000 i 3,500 mk.

**Płócienka kolorowe** w paski lub krateczki na koszule, ubranka dziecinne i t. p. — 575 mk. za mtr.

**Szewioty** damskie najlepszego wyrobu, zastępujące w zupełności angielskie materjały, podwójnej szerokości na suknie i kostjumy letnie we wszystkich kolorach, po 1,750 mk. za metr.

**Sztuki na damskie spódnice** w efektowne kraty lub pasy, również gładkie i we wszystkich kolorach za 2,700 mk, w lepszym gatunku 3,100 mk.

**Gotowe dzienne, letnie koszule męskie** z mankietami z dobrego pięknego zefiru w najmodniejsze desenie po 1,900 mk. za sztukę w lepszym gatunku 2,300 mk.

**Bez żadnego ryzyka!** **Bez żadnego ryzyka!**

Zamówiony towar wysyłamy na naszą odpowiedzialność z warunkiem, że o ile się takowy nie spodoba, zwracamy pieniądze natychmiast w całości. Opakowanie i koszta pocztowe na ryz. kupującego.

**Zamówienia adresować:**

## FIRMA HANDLOWA BERNSZTEIN i S-KA.

**Białystok, pl. Kościuszki N. 3.**

Zamieścić wszystkie od naszych klientów podziękowania, należałoby zająć nimi całą gazetę od początku do końca, przeto ograniczamy się podaniem kilku ustępów listów — o ile to jest dostępne w ciasnych ramach gazetowej reklamy:

1) W. Pp. Bernstein i S-ka Białystok. Zamówione za pobraniem materje, a to: materja na ubranie, materja na kostjm damsk- i sztukę na spodnie otrzymałem. Istotnie wywiązał się Pan z zadania b. dobrze, tak co do jakości, taniości jak również pośpiechu w ekspedycji. Przyjm Pan moje podziękowanie i pozwalam panu zrobić z tego listu użytek publiczny.
Z poważaniem **Wojciech Ząbek,** urzędnik pocztowy, Kraków, ul. Grabowskiego 10, part.

2) W. Pp. Materję wysłaną nam otrzymaliśmy i jesteśmy w całości z niej zadowoleni, gdyż ta okazała się dobrą. Panu została wyrobiona klientela gdyż poleciliśmy już w każdym razie z 20 klientów, którzy swoje zamówienia częściowo otrzymali.
**Adolf Schöfer**, funkcjonarjusz sądowy, Żywiec Małop.

3) Sz. P. Widziałem Pański towar i nawet zrobiłem z Pańskiego towaru ubranie i przekonałem się, że towar Pana był doskonały.
**Szottek K.** krawiec męski, Grodziec, Sląsk Cieszyński.

4) Sz. Firmo. Mam zaszczyt zawiadomić, że otrzymałem mój obstalunek, za który składam szczere podziękowanie. Towar albowiem jest dobry, a także punktualność wskazuje na wysoką rzetelność Sz. Firmy. **Roman Dudyk,** stud. uniwersyt. Lassów, Małop.

5) Sz. P. Towar otrzymałem, przepraszam za opóźnienie wykupu, gdyż mnie w domu nie było. — Uprzejmie proszę o bezwłoczne wysłanie mi tego samego materjału.
D. **Zacherzyński**. Kielce, Czysta 25.

**Powiększenie zastępu naszych odbiorców, drogą dokładnego sumiennego, oraz po minimalnych fabrycznych cenach, wykonywania zamówień — jest podstawą naszego przedsiębiorstwa.**

---

## Części rezerwowe
## do kosiarek trawy i zboża

w wielkim wyborze
na składzie i polecają

**Hodam & Ressler, Grudziądz**
**Fabryka maszyn przy dworcu**
1697

---

## Najdogodniejszy czas!

wykonania reparacji ogrzewań centralnych pod fachowem kierownictwem i przystępnych cenach

poleca:

Tel. 20—86. Tel. 20—86.

**„RADJATOR“**
**M. SMĘTKOWSKI**
Tow. z ogr. por.
**Biuro techniczne.**
Urządz. ogrzewań pierwszorz. systemów,
**Poznań, ul. 27 Grudnia 5 II.**

---

## Heblarki

dobrze utrzymane ewentualnie z narzędziami kupuje

**Przemysł Drzewny** 1619
**Hermann Schütt, Czersk**
Pomorze.

---

Z świeżego transportu polecam

**kredę, gips, farby, klej, pokost, lakiery, kamień mydlany, naftalinę, kwas solny i amoniak.**

## Drogerja pod Koroną
**Leon Rychter, Grudziądz ul. Stara 10.**

---

## Wolontarjusza

w wieku 17—19 lat, z lepszem wykształceniem szkolnem, w naukę prac biurowych i buchalterji przyjmie

**Drukarnia Pomorska Tow. Akc.**
**Grudziądz.**

Zgłoszenia tylko piśmiennie wraz z odpisami świadectw.

---

## OTTO WALKER

**Szwajcarski Jubiler**

**Grudziądz :—: ul. Stara 17/19**

Warsztat artystyczno—przemysłowy dla wszelkich wyrobów nowoczesnych, reperacji i rytownictwa.

**Własna fabryka obrączek ślubnych.**

dlatego dostarczyć mogę **obrączki ślubne** w kadej zawartości złota i w wszelkich fasonach według życzenia **w przeciągu 2 godzin** 333/000, 585/000 i 900/000 złote obrączki stale na składzie. Bez przerwy otwarte od 11 do 6 godz

---

Baczność! Baczność!

**Przyjmuje zamówienia** 1709
na
**odsadzone źrebaki z rodowodami od zapisanych klaczy i ogierów i**
poleca
**wielki wybór**

## Handel koni

Roman Andrzejewski, Poznań

Tel. 4175. ul. Zwierzyniecka 7. Tel. 4175.

---




## My używamy

do prania tylko Saponu z marką ochronną koszulką, wypróbowawszy wprzód wszelkich innych środków do prania. Jedynie „Sapon“ nie niszczy bielizny i nadaje jej śnieżną białość. Do nabycia we wszystkich drogerjach i składach kolon.

Chem. Fabryka „Ergasta“
**C. Nagórski, Starogard (Pomorze)**

---

**2 garnitury gwintowników, 2 żelazne lewary, liny, łańcuchy, waga decymalna (300 kg.) 8 centym., bale, 200 mt. bież** $^{8}/_{8}$ - $^{10}/_{10}$ **ryglówek** i dużo innych rzeczy na sprzed. ul. Józefa Wybickiego nr. 46. podwórze. 1898

---

## Łóżko

na **sprzedaż.**
Schwanke 1906
Droga Łąkowa nr. 1.

---

## Kartofle

Wohltmann, 200 cent. jadalnych, 100 cent. sadzonek **sprzedaje Dom. Marusza pow. Grudziądz.**
1708

---

## Papę, smołę cement
[1666

**sprzedaje tanio**
**Hipolit Kotliński,**
**Handel żelaza**
**Grudziądz.**

---

## BYDGOSKA FABRYKA SZTYLP

**Bolesław Najdrowski**
mistrz siodlarski
**Bydgoszcz, Pomorska 8a.**

**Poleca hurtownie**
**torebki damskie, teki skórzane portfele, uprzęż do koni i t. d.**
**Specjalność SZTYLPY**

Najlepsza jakość, najlepsze źródło zakupu dla pp. detalistów.

Największe przedsiębiorstwo siodlarskie w miejscu

---



## Wyżeł,

rasy niemieckiej, krótki włos, mocno zbudowany, nie tresowany, aportuje bez nagany, do sprzedania za przystępną cenę. (1925

**Ziep, Mokre**
p. Grudziądz.

---

## Wóz na resorach, wóz rzeźnicki

i dobrze utrzymany

**fortepian**

na sprzedaż.
**Fronkowski, Chełmno**
Rynek 24. 1905

---

## Regulator

kilka pudeł na balkon na **sprzedaż.**
Pl. 23. Stycznia nr. 17 (restauracja.) 1902

---



## Mór ptactwa

usuwa **FLAWIN**

**wyrobu apteki D. Jurkowskiego**
w RADZYNIE (Pomorze)

Pudełko 1050 marek za zaliczką.
1595

---

## Ważne dla Pań!!!

**Wyższa zawod. szkoła kroju i szycia**
1901] **E. Miechowskiej**

nagrodzona złotym medalem w Paryżu. System kroju angielsko-francuski trwa od sześciu do ośmiu tygodni. Po ukończeniu uczenice otrzymają świadectwa. Przy szkole pracownia sukien oraz haftów ręcznych. **Groblowa 11.**

---

### Sprzedaże

## Kostjum damski

brązowy **sprzedam** zaraz. Forteczna 6 ptr. pr.
1907

---

## Dla lubowników!

Bardzo rzadka okazja! **8 par ślicznych rogów jelenich na sprzedaż.** Pl. 23 Stycznia nr. 17. (restauracja.) 1903

---

Około **3 centn.**

## MIODU

pszczelnego **sprzedam** więcej dającemu. Of. pod nr. 1840 do Gł. P.

---

## DOGCART

mało używany, dobrze utrzymany, sprzeda niedrogo, ewentualnie z uprzężą. Nadleśnictwo OSIE, powiat Swiecie.
[1688]

---

### Posady

## Kobiety

do pobrania targowego
**mogą się zgłosić**
**ul. Kwidzyńska 33**
podwórze II piętro

---

Poszukuję wykwalifik.

## gospodyni

do majątku. Wymagane pierwszorzędne referencje. Pożądane świadectwo szkoły gospodarczej. Zgłosić się może także (1677

**kucharz**

który zająłby się ogrod.
**Dom. Gordonowo**
poczta Wydrzno.
pow. Grudz.

---

## Panienka

poszukuje posady przy bufecie lub w cukierni. Oferty do Głosu Pomorskiego pod nr. 1908

---

### Mieszkania

Poszukuje się

## pokoju mebl.

od 1. 6. w okolicy ul. Mickiewicza. Łask. oferty do gazety. 1904

---

### Kupna

## Linoleum

(także chodniki z linoleum) używane i nowe **kupuje,**
**Paul Marschler, Grudz.**
Telefon 517. 1710

---

**Poszukuje** się kupna

**kontrabasu wiolonczeli altówki**

Zgł. z podaniem ceny przesłać pod nr. 1712 do Głosu Pomorskiego.

---

### Dzierżawy

Poszukuje się dzierżawy

## piekarni

zaraz lub później (1608
**K. Rzeźnikowski,**
**Wąbrzeźno** Rynek 20.

---

### Różne

W dniu 18 bm., popołudniu o godz. 5 posłałem syna mego,

1903 **Maksa,**

11½ letniego, po gazety lecz w drodze wziętym został do niesienia paczki jakiejś obcej osobie. Ponieważ do dziś nie wrócił, upraszam o informację. Ubrany był w ubranko z materji drylichowej, boso bez czapki.
**Walentowicz,**
Mickiewicza 25.

---

Pieczątki
**Wł. Kuterski**
**Grudziądz**
Pańska 19

---

## LEKCJI

niemieckiego, polskiego i rosyjskiego języka udziela nauczycielka dyplomowana. 1669

**A. Schlaak**
**Józefa Wbickiego**
**nr. 47. II ptr.**

---

## Centryfugi

najlepsze fabrykaty, z długoletnią gwarancją, oddaje jeszcze bardzo korzystnie. 1665

**Hipolit Kotliński,**
**Handel żelaza**
**Grudziądz.**

---

## Majątek ziemski

**600—800 mórg**

dobrze zagospodarowany, poszukuję do nabycia. Oferty szczegółowe z dodaniem ceny kierować: **Ciechanów,** S. Martynowski. Pośrednicy pożądani. 1882

---

**Większą ilość**
**pojedyńczych nowych firan**
do jednego okna 3500 mk. tak długo dopóty zapasstarczy
poleca
SKŁAD MEBLI
Groblowa 31. 31. 31